

DOI: 10.5281/zenodo.15310510

AZƏRBAYCANDA İNSAN HÜQUQLARI SAHƏSİNDƏ TİBB-HÜQUQ MÜNASİBƏTLƏRİNİN FORMALAŞMASI

**Əliyev Zaur Hübət oğlu,
Bakı Dövlət Universiteti Hüquq fakül-
təsinin dekanı, hüquq üzrə fəlsəfə dok-
toru, dosent.**

e-mail:alievzh@gmail.com

telefon: +99450 275 18 58

Müəllif tərəfindən bu məqalədə müasir Azərbaycanda insan hüquqları sahəsində formalaşmaqda olan tibb-hüquq münasibətləri barədə məsələ elmi-praktik kontekstdə nəzərdən keçirilir. Qeyd edilir ki, Azərbaycan Respublikasının 1995-ci il Konstitusiyasında insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, sağlam ətraf mühitdə yaşamaq hüququ, sağlamlığın qorunması hüququ, azad sahibkarlıq fəaliyyəti hüququ və s. barədə müvafiq normalar yer almışdır. Başqa sözlə, hər kəsin konstitusion hüquqları vardır və belə insan hüquqlarının müvafiq qanunla qorunması təmin olunur. Bu aspekt onu ehtiva edir ki, müasir dövrdə əhalinin sağlamlığının qorunması istiqamətində formalaşmış tibb hüququ yeni nəsil hüquqlar kateqoriyasına aid olmaqla insan hüquqları sistemində tərkib hissə kimi çıxış edir.

Açar sözlər: insan hüquqları, tibb hüququ, sağlam ətraf mühit, əhalinin sağlamlığının qorunması, yeni nəsil hüquqlar, beynəlxalq münasibətlər.

Müasir dövrdə dünyada cərəyan edən global sosial-iqtisadi transformasiyalar şəraitində beynəlxalq təşkilatlar birliyinin üzvü olan müstəqil və suveren Azər-

baycan Respublikasında tibb fəaliyyəti ilə bağlı ictimai münasibətlərin davamlı şəkildə inkişaf edərək beynəlmilləşməsi tendensiyası diqqət çəkir. Həmçinin, süni intellekt əsri adlandırılan XXI əsrdə beynəlxalq sosial-iqtisadi münasibətlər sisteminin mühüm komponenti olan insanların sağlamlığının qorunması üzrə fəaliyyət ictimai-sosial hadisə kimi hər bir dövlətin milli infrastrukturunda aparıcı yer tutur.

Qeyd etməliyik ki, hər bir ölkənin hərtərəfli tərəqqisi üçün tibb xidməti sahəsinin davamlı inkişafı vacib faktorlardan biridir. Belə ki, Azərbaycan Respublikası öz tarixi dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra ümummilliyi lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə dünya birliyinin tamhüquqlu üzvünə çevrilmiş, əsas qanun olan Konstitusiyaya referendum yolu ilə qəbul edilmiş, bir sıra global ticarət-iqtisadi layihələr gerçəkləşərək, ənənəvi sosial-iqtisadi və idarəetmə mexanizmlərində ciddi dəyişikliklər

baş verməklə ölkədə yeni infrastruktur sahələri yaranmış, beynəlxalq əlaqələr sferası genişlənmiş, hüquqi dövlət quruculuğu istiqamətində silsilə qanunvericilik aktları qəbul edilərək, insanların azad, təhlükəsiz və fiziki cəhətdən sağlam mühitdə yaşaması, müstəqilliyimizin möhkəmləndirilməsi, insan hüquqlarının qorunması və müdafiə olunması, eləcə də səhiyyə-tibb sektorunun pozitiv in-

kişafı istiqamətində əhəmiyyətli tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Sözgedən kontekstdə qeyd etməliyik ki, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında əsas insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, sağlam ətraf mühitdə yaşamaq hüququ, sağlamlığın qorunması hüququ, azad sahibkarlıq hüququ və s. inkişaf vektorları üzrə zəruri normalar təsbit edilmişdir. Bu onu ifadə edir ki, hər kəs konstitusion hüquqlara malikdir və belə hüquqlar qanunla qorunur.

Diqqətəlayiq əlamət kimi qeyd olunmalıdır ki, ümummilli lider Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycanda səhiyyə-tibb sahəsinin davamlı inkişafı, onun cəmiyyət və dövlət üçün əhəmiyyəti, gələcək perspektivləri barədə özünəməxsus dahi fikirlərini belə ifadə etmişdir: "Tibbin insan cəmiyyəti ilə yaşlı olan bir tarixi var... Azərbaycan XX əsrdə tibb elminin sürətli inkişafı, çoxprofilli səhiyyə şəbəkəsinin yaradılıb genişləndirilməsi və tibb işçilərinin hazırlanması sahələrində böyük nailiyyətlər qazanmışdır. Hazırda müstəqil, demokratik, hüquqi dövlət quruculuğu yolunda inamla irəliləyən Azərbaycanın çoxsaylı tibb işçiləri ordusu var. Respublikanın sosial inkişafında onun xidmətləri təqdirəlayiqdir"; "Səhiyyə bizim üçün, hər bir cəmiyyət və dövlət üçün çox lazımlı, həyatın bütün sahələrini əhatə edən sahədir"; "Həkim üçün...ən əsas keyfiyyət yüksək mənəviyyətdir".

Maraqlı haldır ki, XX əsrin sonlarına yaxın Azərbaycan Respublikası müstəqil dövlət kimi Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatına üzv qəbul olunmuşdur (1992-ci il) və adıçkilən təşkilatın ölkəmizdə rəsmi ofisi fəaliyyət göstərir. Bununla da, Azərbaycanda səhiyyə-tibb sferasının yeni bir mərhələsi başladı.

Artıq Azərbaycan beynəlxalq səhiyyə-tibb münasibətlərində müstəqil bir dövlət kimi iştirak edərək, öz tibbi potensialını tam nümayiş etdirmək imkanı əldə etdi. Bu mənada, ölkə ərazisində əhalinin sağlamlığının qorunması istiqamətində dövlət siyasətini həyata keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı kimi Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi yenidən təşkil olundu (1998-ci il). Həmçinin ümummilli lider Heydər Əliyevin imzaladığı 04.06.2001-ci il tarixli 733 nömrəli Sərəncam əsasında hər il iyunun 17-i "Azərbaycan Respublikası tibb işçilərinin peşə bayramı günü" kimi qeyd edilir. Onu da şərfəle qeyd etmək vacibdir ki, Birinci Qarabağ və Vətən müharibəsi dövründə də tibb işçiləri təcrübə və peşəkarlıqları, özlərinin ən üstün şəxsi keyfiyyətləri və qətiyyətləri ilə yaxından iştirak ediblər.

Azərbaycan Respublikası, təqdirəlayiq haldır ki, səhiyyə-tibb sahəsində qarşıda duran mühüm vəzifələrin həyata keçirilməsi üçün ölkənin müxtəlif dövlət və ictimai qurumları ilə, habelə dünyanın ayrı-ayrı dövlətləri, beynəlxalq tibb təşkilatları ilə sıx əməkdaşlıq əlaqələri yarada bilmişdir. Məhz müdrik ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən imzalanmış və bu sahədə müvafiq münasibətlərin tənzimlənməsini müəyyən edən aşağıdakı mühüm sənədləri qeyd edə bilərik: məsələn, 1996-cı il tarixdə "Digər ölkə ərazisinə müvəqqəti gələn şəxslərə tibbi xidmət göstərilməsi haqqında" Avropa Sazişi, 1997-cı il tarixdə "Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi və Ukrayna Səhiyyə Nazirliyi arasında təbabət və səhiyyə sahəsində əməkdaşlıq haqqında" Saziş, 1999-cu il tarixdə "İnsan orqan və (və ya) toxumalarının transplantasiyası haqqında" Azərbaycan Respub-

likasının Qanunu, “Özəl tibb fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu, “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Qazaxıstan Respublikası Hökuməti arasında səhiyyə və tibb elmi sahəsində əməkdaşlıq haqqında” Saziş, 2001-ci il tarixdə “Psixiatriya yardımı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu, “Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərə gətirilən mallara texniki, tibbi, əczaçılıq, sanitar, baytar və fitosanitar normaların, qaydaların və tələblərin tətbiq edilməsi haqqında” Saziş, 2003-cü il tarixdə “Körpələrin və erkən yaşlı uşaqların qidalanması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu və digər normativ hüquqi aktlar imzalanmışdır.

Əlamətdar haldır ki, ümummillə liderin elmi əsaslara söykənən ictimai-siyasi və sosial-iqtisadi kursunu dövrün çağırışlarına uyğun yeni proqmatik çalarlarla zənginləşdirərək, düşünülmüş addımlarla davam etdirən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən bu sahəyə daim xüsusi diqqət yetirilir. Bu kontekstdə onun ifadə etdiyi bələ bir tezis olduqca maraqlıdır ki, “İnsanların sağlamlığı bizim üçün əsas məsələdir. Azərbaycanda keyfiyyətli, səviyyəli tibbi xidmətin göstərilməsi üçün bütün imkanlar vardır və dövlət öz tərəfindən bu sahəyə böyük investisiyalar qoymaqla bu vacib missiyanı yerinə yetirir”; “Azərbaycanın artan iqtisadi inkişafı, iqtisadi potensialı imkan verir ki, sosial sahəyə diqqət daha da böyük olsun. Əlbəttə ki, sosial sahənin əsas istiqaməti insanların sağlamlığıdır”.

Danılmaz шягигятдир ки, müasir dövrdə yaradılmış koordinasiya nəticəsində Азярбайъан beynəlxalq aləmdə tibb sahəsində çox böyük uğurlara imza atmışdır. Hər şeydən əvvəl, qeyd etməliyik ki, tibbi xidmət sahə-

sində müvafiq fəaliyyətlə məşğul olmaq üçün ölkədə münbit şərait yaradılmışdır. Belə ki, Azərbaycanın regionlarında müasir innovativ texnologiyalara uyğun tibbi müalicə kompleksləri istifadəyə verilmişdir, paytaxtda isə ən müasir tibbi infrastruktur obyektləri fəaliyyət göstərir. Əlbəttə, həm dövlət büdcə sektorunda, həm də özəl sahibkarlıq fəaliyyəti sahəsində yaradılmış çoxsaylı klinika, modul tipli xəstəxana və digər tibbi reabilitasiya müəssisələri mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Müstəqil və suveren ölkəmiz səhiyyə-tibb sferasında keçirilən beynəlxalq tədbirlərdə fəal iştirak etməklə, tibb mütəxəssisləri zəruri praktik təcrübə və yüksək tibbi biliklərə nail olmuşlar. Təsədüfi deyil ki, Азярбайъанда hər il nüfuzlu beynəlxalq tibb tədbirləri, elmi konfranslar, sərgi, festival və forumlar keçirilir; Azərbaycan belə tədbirlərə evsahibliyi edir: məsələn, Dünya Tibbi Hüquq Konqresi (2017-ci il), “Azərbaycanda icbari tibbi sığorta sisteminin tətbiqinə dəstək” Tviniq layihəsi çərçivəsində Beynəlxalq Konfrans (2018-ci il), Beynəlxalq Tibb İnnovasiyaları Sərgisi “Medinex” (2019-cu il); “Beynəlxalq Tibb Bacısı Günü”nə həsr olunmuş Tədbir, həmçinin BMT-nin Uşaq Fondunun (UNICEF) Azərbaycandakı nümayəndəliyi və Avropa İttifaqının dəstəyi ilə yaradılmış Resurs Mərkəzinin açılışı (2022-ci il); “I Beynəlxalq Pediatriya, Uşaq cərrahiyyəsi və Tibb bacıları Konqresi” (2022-ci il); “Süni İntellekt əsində Tibb Hüququ” adlı Beynəlxalq Konfrans (2022-ci il) və s. tədbirlər.

Göstərilən sahədə dövlət idarəetmə fəaliyyətinin hüquqi müstəvidə effektiv tən-zimlənməsi və tibbi xidmət coğrafiyasının genişləndirilməsi istiqamətində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tə-

rəfindən imzalanmış aşağıdakı normativ hüquqi aktlar elmi-nəzəri və praktik kontekstdə xüsusi maraq doğurur: məsələn, “Şəkərli diabet xəstəliyinə tutulmuş şəxslərə dövlət qayğısı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu (2003-cü il), “Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Bolqarıstan Respublikası Hökuməti arasında səhiyyə və tibb elmi sahəsində əməkdaşlıq haqqında” Saziş (2004-cü il), “Hemofiliya və talassemiya irsi qan xəstəliklərinə düçar olmuş şəxslərə dövlət qayğısı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu (2005-ci il), “Biomüxtəliflik haqqında” Konvensiyaya “Biotəhlükəsizlik haqqında” Kartahen Protokolu (2005-ci il), “Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu (2005-ci il), “Onkoloji yardım haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu (2006-cı il), “Dərman vasitələri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu (2006-cı il), “Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi ilə Latviya Respublikası Səhiyyə Nazirliyi arasında səhiyyə və tibb elmi sahəsində əməkdaşlığa dair” Saziş (2006-cı il), “Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Səhiyyə Nazirliyi arasında səhiyyə və tibb elmi sahəsində əməkdaşlıq haqqında” Saziş (2007-ci il), “Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi və İordaniya Həşimilər Krallığı Səhiyyə Nazirliyi arasında əməkdaşlıq haqqında” Saziş (2007-ci il), “Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi ilə Belarus Respublikası Səhiyyə Nazirliyi arasında səhiyyə və tibb elmi sahəsində əməkdaşlıq haqqında” Saziş (2008-ci il), “Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi ilə Rumıniya Səhiyyə Nazirliyi arasında səhiyyə və tibb elmi sahəsində

əməkdaşlıq haqqında” Saziş (2011-ci il), “Uşaqların icbari dispanserizasiyası haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu (2013-cü il), “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Tacikistan Respublikası Hökuməti arasında səhiyyə sahəsində əməkdaşlıq haqqında” Saziş (2014-cü il), “Azərbaycan Respublikasının Hökuməti ilə Türkiyə Respublikasının Hökuməti arasında səhiyyə və tibb elmi sahəsində əməkdaşlıq haqqında” Saziş (2016-cı il), “Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi ilə Serbiya Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi arasında səhiyyə və tibb elmi sahəsində əməkdaşlıq haqqında” Anlaşma Memorandumu (2018-ci il), “Azərbaycan Səhiyyə Nazirliyi ilə Macarıstanın İnsan Resursları Nazirliyi arasında səhiyyə və tibb elmi sahəsində əməkdaşlıq haqqında” Anlaşma Memorandumu (2020-ci il), “Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi ilə Rusiya Federasiyası Səhiyyə Nazirliyi arasında “Səhiyyə və tibb elmi sahəsində yenilənmiş əməkdaşlıq” Sazişi (2021-ci il) və s. aktlar.

Həmçinin, qeyd etməliyik ki, tibb xidmətləri sahəsi hər bir dövlətin müstəqilliyinin əsas atributlarından biridir. Belə ki, cəmiyyətin ümumi mədəniyyətinin ayrılmaz hissəsi və insan fəaliyyətinin mühüm növü olan tibb xidmətləri, tarixən, insanlarda sağlam həyat tərzini formalaşdıran, fiziki və əqli inkişafı möhkəmləndirən sosial fəaliyyət sahəsi kimi onun ahəngdar işi məhz səhiyyə obyektlərinin və müəssisələrinin müntəzəm surətdə fəaliyyət göstərməsindən funksional şəkildə asılıdır.

Müasir dövrdə Azərbaycanda baş verən pozitiv sosial-iqtisadi inkişaf kursu və beynəlxalq səhiyyə sisteminə inteqrasiya tibbi xidmət infrastrukturunun təkmilləşdirilməsini,

onun maddi-texniki bazasının modernləşdirilməsini, bütün istiqamətlərdə tibb işinin beynəlxalq standartlara uyğun aparılmasını, bütövlükdə səhiyyə idarəetmə sisteminin ölkənin sosial-iqtisadi inkişafındakı rolunun daha da artırılmasını şərtləndirir. Bu kontekstdə Heydər Əliyev Fondu səhiyyə-tibb sahəsinin inkişafını öz fəaliyyət istiqamətlərindən biri kimi müəyyənləşdirmişdir və tibbi fəaliyyət sferasına aid proqram və layihələrin həyata keçirilməsində fəal iştirak edir. Bu baxımdan, Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti, İSESKO-nun xoşməramlı səfiri xanım Mehriban Əliyeva tərəfindən ölkədə səhiyyənin inkişafına, gənc tibb kadrları nəslinin formalaşmasına göstərilən real töhfələr diqqətəlayiqdir.

Sadalanan konseptual aspektləri və əhaliyə tibbi xidmətlərin göstərilməsi sahəsində ictimai münasibətlərin pozitiv inkişaf meyillərini nəzərə alaraq, *by kontekstdə* insan hüquqları sahəsində formalaşmış tibb hüquq elmi istiqamətinin müasir meyar və standartlar çərçivəsində tədqiq olunması aktual problemlərdən biri kimi aktualıq kəsb edir.

Eyni zamanda, qeyd etməliyik ki, ölkə daxilində tibb fəaliyyətinin həyata keçirilməsi ilə bağlı müəyyən növ ictimai münasibətlər yaranır ki, bu münasibətlərin hüquqi müstəvidə tənzimlənməsi müvafiq hüquq normaları vasitəsi ilə həyata keçirilir. Belə hüquq normalarının sistem halında birləşməsi tibb hüququ adlanır və o, genesis (yaranma) əlamətinə görə Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları sistemində təşəkkül tapmışdır. Lakin, tibb fəaliyyəti sahəsində yaranan tibb-hüquq münasibətləri dövlət sərhədləri hüdudlarından kənara çıxdığı hallarda, belə münasibətlər öz xarakterinə görə beynəlxalq-

hüquqi forma alır və müasir dövrdə təşəkkülənmə mərhələsində olan beynəlxalq tibb hüququ ilə nizama salınır.

Beləliklə, təsəvvür edilən belə elmi yanaşma onu ifadə edir ki, əhalinin sağlamlığın qorunması sahəsində hüquqi qurum, başqa sözlə ifadə etsək, müasir tibb hüququ yeni nəsil hüquqlar kateqoriyasına aid olmaqla insan hüquqları sahəsində tərkib hissə kimi formalaşma mərhələsindədir.

İSTİFADƏ EDİLMİŞ MƏNBƏLƏR

1. Heydər Əliyev. Müstəqilliyimiz əbədidir. 1-46 kitab / Buraxılışa məsul: R.Ə.Mehdiyev. Bakı: Azər nəşr, 1997-2013.
2. İlham Əliyev. İnkişaf – məqsədimizdir: çıxışlar, nitqlər, bəyanatlar, müsahibələr, məktublar, məruzələr, müraciətlər. 1-140 kitab. Bakı: Azər nəşr, 2003-2025.
3. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. Bakı: «N» nəşriyyatı, 2015, 52 s.
4. Aslanov Z. N. Sağlamlığın qorunması hüququ insan və vətəndaşların əsas konstitusion hüquqlarından biri kimi. Bakı: Elm və təhsil, 2019, 182 s.
5. Əliyev Ə.İ. İnsan hüquqları. Dərslik. Yenidən işlənmiş və əlavələr edilmiş ikinci nəşr. Bakı: «Nurlar» nəşriyyatı, 2019, 352 s.
6. Əliyev Z.H. Ulu Öndər Heydər Əliyev və hüquq elminin inkişafı. Monoqrafiya. Bakı, İndigo printing house, 2023, 142 s.
7. Hüseynova F.E. Beynəlxalq tibb hüququ haqqında ümumi müddəalar. Monoqrafiya. Bakı: "Zərdabi-Nəşr" MMC, 2023, 352 s.
8. Kütləvi Tibb Ensiklopediyası. Bir cildə / Baş redaktor – İsmayıl Vəliyev. Bakı, "Azərbaycan Ensiklopediyası" Nəşriyyat-Poliqrafiya Birliyi, 2000, s.301-302.
9. Məmmədov V.Q. Tibbi hüquq və bioetikanın Azərbaycan Respublikasında formalaşması və müasir inkişaf tendensiyaları // Elmlər doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim edilmiş dissertasiyanın avtoreferatı. Bakı, 2022, 56 s.

МЕДИКО-ПРАВОВЫЕ ОТНОШЕНИЯ В СОВРЕМЕННУЮ ЭПОХУ В КОНТЕКСТЕ ПРАВ ЧЕЛОВЕКА

Заур Алиев,

**декан юридического факультета Бакинского государственного
университета, доктор философии по праву, доцент.**

э-почта: заур алиев [alievzh@gmail.com]

В статье автор рассматривает медико-правовые отношения в современную эпоху с научной и практической точки зрения в контексте прав человека. Отмечено, что в современную интеллектуальную эпоху медицинская деятельность по охране здоровья людей, являющаяся важной составляющей системы международных социально-экономических отношений, занимает особое место в национальной инфраструктуре каждой страны как общественно-социальное явление.

В частности, подчеркивается, что Конституция Азербайджанской Республики признает различные формы собственности, защищает права и свободы человека, защищает права интеллектуальной собственности, право на жизнь в здоровой окружающей среде, право на охрану здоровья, право на свободное проживание. предпринимательство и т.д. и установлены соответствующие нормы. Таким образом, каждый человек имеет конституционные права, и эти права защищены законом.

Такой подход свидетельствует о том, что право на охрану здоровья населения, иными словами, право на современную медицину, относится к категории прав нового поколения и формируется как неотъемлемая часть системы прав человека.

Ключевые слова: медицинское право, права человека, искусственный интеллект, здоровая окружающая среда, охрана здоровья населения, права нового поколения, международные отношения.

MEDICAL-LEGAL RELATIONS IN THE MODERN ERA IN THE CONTEXT OF HUMAN RIGHTS

Zaur Aliyev,

**dean of the Faculty of Law of Baku State University, doctor
of philosophy in law, associate professor.**

e-mail: zaur aliev [alievzh@gmail.com]

In the article, the author examines medical-legal relations in the modern era from a scientific and practical perspective in the context of human rights. It is noted that the

protection of people's health, which is an important component of the system of international socio-economic relations in the era of modern artificial intelligence, occupies a special place in the national infrastructure of every country as a social event.

In particular, it is emphasized that the Constitution of the Republic of Azerbaijan establishes relevant norms on the recognition of various forms of ownership, protection of human rights and freedoms, protection of intellectual property rights, the right to live in a healthy environment, the right to health protection, the right to free entrepreneurship, etc. Thus, everyone has constitutional rights and such rights are protected by law.

This approach indicates that the right to health protection of the population, in other words, the right to modern medicine, belongs to the category of new generation rights and is being formed as an integral part of the human rights system.

Key words: medical law, human rights, artificial intelligence, healthy environment, protection of public health, new generation rights, international relations.

MODERN DÖNEMDE İNSAN HAKLARI BAĞLAMINDA TIP-HUKUK İLİŞKİLERİ

Zaur Aliyev,
Bakü Devlet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı,
Hukuk Felsefesi Doktoru, Doçent.
e-posta: zaur aliev [alievzh@gmail.com]

Yazar, makalesinde modern dönemde tıp-hukuk ilişkilerini insan hakları bağlamında bilimsel ve pratik bir bakış açısıyla ele almaktadır. Çağdaş düşünce çağında, uluslararası sosyo-ekonomik ilişkiler sisteminin önemli bir unsuru olan halk sağlığını korumaya yönelik tıbbi faaliyetin, sosyo-sosyal bir olgu olarak her ülkenin ulusal altyapısında özel bir yere.

Özellikle Azerbaycan Cumhuriyeti Anayasası'nın çeşitli mülkiyet biçimlerini tanıdığı, insan hak ve özgürlüklerini koruduğu, fikri mülkiyet haklarını, sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını, sağlık koruma hakkını, özgürce yaşama hakkını koruduğu vurgulanmaktadır, girişimcilik vb. ilgili normlar oluşturulmuştur. Dolayısıyla herkesin anayasal hakları vardır ve bu haklar kanunla korunmaktadır.

Bu yaklaşım, toplumun sağlık koruma hakkının, bir başka deyişle modern tıp hakkının yeni nesil haklar kategorisine girdiğini ve insan hakları sisteminin ayrılmaz bir parçası olarak şekillendiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: tıp hukuku, insan hakları, yapay zeka, sağlıklı çevre, toplum sağlığının korunması, yeni nesil haklar, uluslararası ilişkiler.

